

רוני נקר

יצוא פירות מ'ישראל': ארבעת הגדולים, יעדים, יצואנים ועלייה בסטנדרטים

רוני נקר / כלכלן וחשב ענף הפירות וההדרים, מועצת הצמחים

■ **מקום שני - הרימון:** במקום מכובד זה, עם כ-22 אלף טון, עומד הרימון, ששילש בשנים האחרונות את כמויות הייצוא. המגדלים בארץ זהו את המודעות הבריאותית של הצרכן בחו"ל ואת הפוטנציאל השיווקי, למדו כיצד לייצר פרי באיכות גבוהה, פיתחו שוק אליו ונסים מתחרים ממדינות המזרח התיכון אך עדיין נשמר הפער באיכות בינו לבין המתחרים.

■ **מקום שלישי - המנוגו:** ישראל מייצאת כיום כ-15 אלף טון מנוגו. המנוגו בישראל עבר תהליכי פיתוח שהעלו את איכותו. למרות התחרות החזקה עם פרי ממדינות רבות מציעה ישראל פרי טוב יותר. בשנים האחרונות התפתח קו מוצר חדש תחת הכותרת 'Ready to eat', המציע על המדף בחו"ל פרי מוכן לאכילה.

במקום הרביעי התמר עם כ-11 אלף טון וגידול מתמיד בהיקף השטח הנוטע. את הענף הזה מוביל קטר צמיחה, 'המג'הול', בעל פרי בשרני, מתוק ומבוקש מאוד בקרב צרכנים ברחבי העולם למרות מחירו הגבוה. המתחרים עדיין אינם מצליחים להציע פרי באיכות דומה. צריכת התמר מתבססת בעיקר על קהל אתני מהמזרח התיכון ובשנים האחרונות נוספו אליהם גם צרכנים מהמזרח הרחוק. עקב הביקוש והמחיר הגבוה האפיל 'המג'הול' על זנים ותיקים אחרים. שולחן תמר במועצה משקיע מאמצים ומשאבים בפיתוח שוקי הייצוא וניהל במשותף, באמצעות המועצה, קמפיין מכירות בשוק האנגלי עם כוונה להרחיבו בשנים הקרובות. נתונים על הפירות המיוצאים בטבלה 1.

ורם חשוב בקביעת הסטנדרטים הגבוהים של איכות שנקבעו לפרי הישראלי נעוץ בעובדה כי אנו מייצאים לחו"ל. על הפרי המיוצא מישראל לעמוד במדדים של גודל פרי, הופעה חיצונית מרשימה, טעם מעולה, הפחתת שימוש בכימיקלים, תנאי ייצור נאותים וכו'. ברשימה קצרה זאת נביא, כמותית, מעט מהעובדות והמספרים הנוגעים לפרי הישראלי המיוצא

ענף הפירות בישראל מייצר בשנה למעלה מ-650 אלף טון פרי טרי למאכל. הצרכן הישראלי צורך ונהנה במוצא לשנה מכ-70 ק"ג של פירות במגוון רחב של מינים באיכות גבוהה המיוצאים בידי כ-4,500 מגדלים.

■ **מקום ראשון - האבוקדו:** יצוא פירות (ללא הדרים) מהווה למעלה מ-15% מהייצור המהווים 105-120 אלף טון בשנה. בראש הפירות המיוצאים עומד כבר כמה עשורים האבוקדו, נכון להיום עם כ-45 אלף טון, ולא נראה כי פרי אחר יתפוס את מקומו בטווח הנראה לעין. האבוקדו זוכה לביקושים גבוהים למרות המיתון באירופה, כאשר לא רחוקה הצטרפו למעגל הצריכה צרכנים ממזרח אירופה והביקושים על כן לא הואטו.

יעדי הייצוא	כמויות (טון)	% מסה"כ
מערב אירופה	65,612.64	56.71
מזרח אירופה	23,238.34	20.09
בריטניה	14,214.52	12.29
אחר	5,556.06	4.80
צפון אמריקה	2,725.08	2.36
המזרח הרחוק	2,639.89	2.28
אפריקה	1,339.64	1.16
אוסטרליה	176.52	0.15
דרום אמריקה	197.20	0.17
סכום כולל	115,699.89	100

טבלה 2:
יצוא לפי יעדים

הייצוא מישראל חופשי לכל יצואן. על הייצואנים לא חלות מגבלות אדי מיניסטרטטיביות והביטוי לכך הוא מספרם, העומד כיום על למעלה מ-70. רוב הכמות (80%) מיוצאת על ידי עשרה יצואנים בלבד, מהם חמישה אחראים לייצוא של 65%. השאר, 60 יצואנים, מייצאים 20% בלבד - בממוצע פחות מ-2,000 טון בשנה.

לרוב הייצואנים יש השפעה על רמת המחיר (הפדיון) של הפרי המי תקבל בחו"ל ועל הסולידיות של הייצוא, המתבצע לעתים בצורה מזדמנת (ראה טבלה 3) ומכאן צומחת לה רמת הסיכון. בכונות מועצת הצמחים ומשרד החקלאות להציע פתרון לבעיה זו.

קריסת 'אגרוסקו' במחצית הראשונה של 2011 יצרה ואקום, אליו נכנסו במהירות התארגויות של תאגידים חדשים וישנים תוך שימוש בחלק מעובדי החברה לשעבר. להערכתנו, יצוא הפירות האקוויטטיים הושפע יותר מאחרים מהסתלקות החברה.

מספר הייצואנים	פרי
43-39	רימון
27-24	אבוקדו
23-19	תמרים
22-17	מונגו
19-18	אפרסמון
19-11	ענבים
3-9	אפרסק
12-6	שזיף
8-3	משמש
5-4	ליצי'
4	שסק

טבלה 3:
הפירות השונים ומספר הייצואנים המייצאים. מספר הייצואנים, כפי שניתן לראות, גמיש. יש קבועים ויש מזדמנים

סיכום

יצוא פירות מהווה מרכיב משמעותי ויעד חשוב למגדל ולצרכן הישראלי. המגדל הישראלי נהנה מאלטרנטיבה לשוק המקומי ויכול באמצעות לבחור את היעד המועדף בכל שלב. בכך הוא מפחית סיכונים הנובעים מעצם היותו חקלאי ומגדל פירות. כדי להבטיח אפשרות זו על הענף להעמיד לחקלאי המייצא כלים מתאימים שיאפשרו פער תחרותי מול יצרנים מרחבי העולם. ענף הפירות במועצת הצמחים רואה חשיבות במחקר ובפיתוח, משקיע בשני אלה סכומים גדולים מתקציבו ומבטיח בכך יתרונות לקידום טכנולוגי ושיווקי של המגדל הישראלי. הצרכן הישראלי נהנה בשל כך מאיכות וזמינות גבוהות של פרי כל חודשי השנה.

הפרי	שנה		
	עד אוגוסט 2013	2012	2011
אבוקדו	25,860	43,519	43,926
רימון	10,787	21,559	19,797
מונגו	9,211	15,284	14,465
תמר	6,957	12,880	11,430
אפרסמון	8,433	11,763	10,379
ענבים	3,444	5,677	2,754
שזיף	936	2,848	1,042
אפרסק	576	770	219
נקטרינה	387	755	342
ליצי'	145	270	519
משמש	19	233	61
פסיפלורה	38	35	97
אגס	115	32	9
פיטאיה צהובה	0	0	47
שסק		15	28
צבר		32	
שקד		1	29
תאנה			3
גויאבה			2
אנונה			2
דובדבן		1	0
סכום כולל	67,525	115,700	105,151

טבלה 1:
יצוא פירות בדרך הים (הכמות בטונות, בסדר יורד)

ייצוא תפוח: פרי נוסף שלא מופיע בטבלה הוא תפוח. כמות הייצוא של התפוח עומדת על 10 עד 15 אלף טון בשנת 2013, כאשר היעד הוא סוריה. הייצוא במקרה זה מתבצע בהסדר ממשלתי מיוחד המי תקיים בשש השנים האחרונות, וזאת למרות המצב הגיאופוליטי.

יעדי הייצוא: יעדי הייצוא של הפירות מישראל מגוונים ומגיעים למעשה אל כל היבשות. השוק העיקרי מזה שנים הינו מערב אירופה עם כ-65 אלף טון (כ-60%), מזרח אירופה עם כ-23 אלף טון (כ-20%), בריטניה עם כ-14 אלף טון (כ-12%). באיור 1 מוצג ייצוא הפירות מישראל לפי חודשים, ובטבלה 2 מוצג ייצוא הפרי על פי יעדים.

